

Härnösands kommuns revisorer

Till
Skolnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium
Kommunstyrelsen

2021-06-10

Revisionsrapport ”Granskning av fjärr- och distansundervisning vid gymnasieskolan”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en översiktlig granskning av skolnämndens ansvar för utbildningen vid gymnasieskolans verksamhet under coronakrisen.

Revisionen önskar att skolnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 4 oktober 2021. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

Sigge Tjernlund
Ordförande

Ingrid Flodin
Vice ordförande

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Granskning av fjärr- och distansundervisning vid gymnasieskolan

Rapport

Härnösand kommun

KPMG AB

2021-06-10

Antal sidor 14

Härnösand kommun

Granskning av fjärr- och distansundervisning vid gymnasieskolan

2021-06-10

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Om distans- och fjärrundervisning	5
4	Resultat av granskningen	6
4.1	Förutsättningar och utmaningar	6
4.2	Uppföljningar och åtgärder	11
5	Slutsats och rekommendationer	14
5.1	Rekommendationer	14

1 Sammanfattning

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska skolnämndens ansvar för utbildningen vid gymnasieskolans verksamhet under coronakrisen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Gymnasieskolan har i huvudsak haft förutsättningar att bedriva distansundervisning. Åtgärder har vidtagits för att säkerställa likvärdiga förutsättningar hos personal och elever både vad gäller teknisk utrustning och kunskap om handhavande. Personalen bedömer att fjärr- och distansundervisningen överlag har fungerat, men att det inte alltid har varit ändamålsenligt eller effektivt. Vi gör samma bedömning, men konstaterar samtidigt att verksamheten har vidtagit de åtgärder som är möjliga för att motverka brister, till exempel genom att ta in elever i mindre grupper för undervisning och examination till skolan.

Pandemin har ställt verksamheten inför utmaningar som påverkar kvalitet och möjligen också resultat. Det gäller till exempel förutsättningar för extra anpassning, insatser för elever som har svårt att fokusera och koncentrera sig och tillgång till underlag för bedömning. Vi bedömer att det är fortsatt mycket angeläget att huvudmannen följer upp förutsättningarna för gymnasieskolan att ge eleverna de utmaningar och det stöd som behövs för att eleverna ska utvecklas så långt som möjligt.

Vi bedömer att skolnämnden under pandemin har följt upp verksamhetens förutsättningar och till viss del elevernas kunskapsutveckling. Några specifika insatser har inte behövts göras från huvudmannens sida då rektorerna upplever att de har haft förutsättningar att fatta de beslut, till exempel om inköp, som har behövts.

Vi bedömer att huvudmannen står inför betydande utmaningar i spåren av pandemins inverkan på utbildningen. Skolnämnden är medveten om att verksamheten står inför utmaningar, men vi vill påtala vikten av att huvudmannen kontinuerligt följer upp verksamhetens förutsättningar och elevernas måluppfyllelse och har beredskap att fatta beslut som åtgärder som krävs för att snabbt komma till rätta med eventuella brister.

Vår sammanfattade bedömning utifrån granskningens syfte är att skolnämnden har givit gymnasieskolan förutsättningar att bedriva distans- och fjärrundervisning och att verksamheten och kunskapsresultaten har följts upp ur kvalitetsperspektiv. Fortfarande kvarstår betydande utmaningar och vi bedömer det som angeläget att nämnden fortsätter att rikta särskilt fokus mot dessa utmaningar och har beredskap för att vidta adekvata åtgärder.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi skolnämnden att

— särskilt följa upp och vid behov tillse att åtgärder vidtas för:

- att lärarna och andra kompetenser i gymnasieskolan ges förutsättningar att möta de extra behov som elever har efter att undervisningen har bedrivits digitalt.
- att elever i behov av stöd och särskilt stöd får det.

— följa upp pandemins påverkan på skolpersonalens arbetsmiljö och vid behov vidta åtgärder.

2 Inledning

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska skolnämndens ansvar för utbildningen vid gymnasieskolans verksamhet under coronakrisen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Revisorerna bedömer att det finns en risk för att eleverna inte har fått en adekvat utbildning och att det uppstår svårigheter att sätta rätt betyg.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om skolnämnden har givit gymnasieskolan förutsättningar att bedriva distans- och fjärrundervisning och om verksamheten och kunskapsresultaten har följts upp ur kvalitetsperspektiv.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har verksamheten förutsättningar att bedriva gymnasieutbildning på distans?
- Hur bedömer personal i verksamheten att distans- och fjärrundervisningen överlag har fungerat utifrån perspektiven ändamålsenlighet och effektivitet?
- Har verksamheten under coronakrisen ställts inför utmaningar som har påverkat kvalitet och resultat?
- Har nämnden följt upp gymnasieutbildning på distans under coronakrisen, kontinuerligt och summativt i det systematiska kvalitetsarbetet?
 - Har elevernas måluppfyllelse påverkats av att utbildningen har bedrivits på distans?
 - Har åtgärder vidtagits för att åtgärda eventuella brister under coronakrisen?

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om arbetet uppfyller:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- skollagen (2010:800) 1 kap. 4 §,
- förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta 7 §, och
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med skolnämndens ordförande och andre vice ordförande, tillförordnad skolchef, rektorer, biträdande rektor samt ett urval av lärare representerandes tre högskoleförberedande program, två yrkesprogram och introduktionsprogram. Representanter för elevhälsan har skriftligen besvarat frågor. En enkät har genomförts i rektors- och lärargruppen för att få en helhetsbild av den pedagogiska personalens syn på verksamheten under pandemin samt en bedömning av måluppfyllelsen.

Rapporten är faktakontrollerad av skolchef.

3 Om distans- och fjärrundervisning

Distans- och fjärrundervisning utgör undantag i svensk gymnasieskola. "Utbildningen i gymnasieskolan ska, med undantag av gymnasial lärlingsutbildning {...}, i huvudsak vara skolförlagd."¹ Enligt gällande styrdokument vid ingången av år 2020 fick fjärrundervisning endast genomföras i vissa ämnen: moderna språk, modersmål och teckenspråk, och under vissa förutsättningar. I dessa ämnen samt i studiehandledning på modersmål fick fjärrundervisning erbjudas om det saknades legitimerad och behörig lärare eller om elevunderlaget var otillräckligt.² Skollagens lydelse vid ingången av 2020 definierade begreppet fjärrundervisning som "interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där lärare och elever är åtskilda i rum men inte i tid"³. Under 2020 tillfördes ytterligare en definition att börja gälla från och med den 1 augusti 2020. Det var begreppet distansundervisning, med vilket avses "interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid"⁴.

Riksdagen antog i mars 2020 lag (2020:148) om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid. Av lagens 3 § framgår att "vid extraordinära händelser i fredstid får regeringen meddela föreskrifter om att förskoleenheter, skolenheter, fritidshem eller andra verksamheter enligt skollagen (2010:800) ska stängas tillfälligt på nationell, regional eller kommunal nivå". Lagen gäller tillsvidare.

I mars 2020 utfärdade regeringen förordning (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta. Förordningen ger under vissa förutsättningar, till exempel för att motverka spridning av covid-19, huvudmannen möjlighet att ge "undervisning där läraren och eleven är åtskilda i rum men inte i tid, eller är åtskilda i både rum och tid, utöver vad som är föreskrivet i 5 a kap. skolförordningen (2011:185) eller 4 a kap. gymnasieförordningen (2010:2039)"⁵. Förordningen är begränsad i tid till att gälla till och med 2021-06-30.

¹ 15 kap. 11 § SkolL

² 4 a kap. 1-3 §§ Skolförordningen

³ 1 kap. 3 § SkolL

⁴ 1 kap. 3 § SkolL

⁵ 7 § Förordning (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta

4 Resultat av granskningen

4.1 Förutsättningar och utmaningar

Den 17 mars 2020 beslutade Folkhälsomyndigheten att rekommendera alla gymnasieskolor, vuxenutbildningar och universitet att införa distansutbildning. Dagen efter stängdes gymnasieskolan i Härnösand. Innan undervisning på distans inleddes fick lärarna, enligt tillförordnad skolchef, tre planeringsdagar. Nämndens ordförande och andre vice ordförande menar att utmaningarna har varit enorma, för verksamheten, men att gymnasieskolan har klarat det utmärkt.

Härnösands kommun har utformat ett antal dokument som syftar till att stödja distans- och fjärrundervisning.

- *Lägstani vå Schoolity*

Av dokumentet framgår vad varje användare som arbetar på gymnasiet i Härnösands kommun ska lära sig och kunna hantera i lärportalen Schoolity. Lägstani våerna finns i två steg. En nyanställd förväntas ta del av nivå ett (1) och två (2) under det första året som anställd. Ett förtydligande av nivåerna och innebörden av dokumenten genomfördes enligt uppgift i samband med start av distansundervisning.

- *Att tänka på vid distansundervisning*

Dokumentet utformades i samband med pandemins start och utgör bland annat förslag på studieteknik för elever vid distansundervisning och viktiga förhållningssätt att följa i samband med pandemin. Av dokumentet framgår också kontaktuppgifter till skolsköterskor.

All information och kommunikation kring distansundervisning sker enligt respondenterna via plattformen Schoolity. Via Schoolitys meddelandefunktion har det även varit möjligt att skicka viktig information som meddelande, e-post eller sms till elever, vårdnadshavare och personal. Lärplattformen fanns på plats och var implementerad redan före pandemin som ett led i skolans digitalisering.

Distansundervisningen skedde inlednings via Skype innan den övergick till Microsoft Teams. Installationen av programmet på iPads och datorer, som eleverna behöver för sin distansundervisning, har skett via gymnasiet MDM⁶-system och kommunens Microsoft Azure. Support för Microsoft Teams och Skype har skett via supportlänk från Schoolity men också via lärare och IT-samordnare. Övrigt tekniskt stöd gällande bland annat användarkonto och hårdvara nås också via Schoolity och IT-samordnare varje dag mellan kl. 08.00.12.30 och sedan via e-post eller telefon.

Inför läsårstart hösten 2020 hade samtliga elever i årskurs ett (1) en workshop gällande digitala verktyg. De elever som inte har haft tillgång till ett fungerande Wifi hemma har i samband med distansundervisningen fått tillgång till portabla mobilroutrar med en datamängd på 100 GB/månad. Routrarna var förkonfigurerade och anslöt automatiskt till elevens iPad eller dator.

⁶ Mobile device management

Härnösand kommun

Granskning av fjärr- och distansundervisning vid gymnasieskolan

2021-06-10

För granskningen har vi skickat ut en enkät till 99 lärare och fem rektorer vid Härnösands gymnasieskola. Svar har inkommit från 64 lärare och fem rektorer. Närmare 77 procent av lärarna som har besvarat enkäten har arbetat vid gymnasieskolan under sex år eller längre. Det svarsalternativ som de flesta har svarat har markerats i tabellerna.

Enkät april-2021- lärare	Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls
Jag hade kompetens eller fick utbildning så att jag kunde bedriva fjärr- och distansundervisning	23 (35,9%)	33 (51,6%)	7 (10,9%)	1 (1,6%)
Jag har haft tillgång till tekniska verktyg för att kunna bedriva fjärr- och distansundervisning.	38 (59,4%)	26 (40,6%)		
Jag har haft tillgång till support för att lösa tekniska problem vid fjärr- och distansundervisning.	18 (28,1%)	36 (56,2%)	9 (14,1%)	1 (1,6%)

KPMG 2021

Av personalens svar kan vi se att merparten bedömer att de har haft tillgång till tekniska verktyg, att de har haft tillgång till support och att de hade eller fick utbildning för att bedriva fjärr- och distansundervisning. Fyra av fem rektorer instämmer helt och hållet att lärarna hade tillgång till tekniska verktyg, att de har haft tillgång till support och att de hade eller fick utbildning för att bedriva fjärr- och distansundervisning. Samma bild ges i intervjuer med skolledare och lärare. Rektorerna uppskattar särskilt att huvudmannen gav dem förtroende att köpa in den utrustning som behövdes för distans- och fjärrundervisning, både till personal och elever. Inköpen konterades på ett särskilt coronakonto för att kunna följas upp. Tillförordnad skolchef menar att kostnaderna ligger ute på gymnasieskolan, men att huvudmannen finansierar dessa med statliga medel och vid behov kommer covidkostnaderna att balanseras inom skolförvaltningen. Skolchefen ser alltså inte att ytterligare medel behöver äskas från nämnd eller kommunstyrelse.

Skolinspektionen har genomfört förenklade granskningar i landet med uppföljande syfte för hur gymnasieskolor arbetar med distansundervisning, betygsättning och garanterad undervisningstid. Vi har tagit del av Skolinspektionens återkopplingar för de högskoleförberedande programmen och introduktionsprogrammen i Härnösand. Av Skolinspektionens återkoppling av de högskoleförberedande programmen⁷ framgår att distansundervisningen under våren överlag har fungerat bra men att lärarnas digitala kompetens och erfarenhet har varierat vilket har märkts på sättet att undervisa. Lärarna vid de högskoleförberedande programmen har tagit del av olika utbildningsinsatser kring hur undervisningen på ett framgångsrikt sätt kan bedrivas på distans. Det bedöms dock finnas ett behov av fortsatt utbildning om skolans lärplattform och

⁷ Daterad 2020-09-23

kommunens IT-pedagoger behöver nyttjas med för att säkerställa att samtliga lärare behärskar de tekniska hjälpmedel som finns.

Av Skolinspektionens återkoppling för introduktionsprogrammet framgår att skolan har en inarbetat lärplattform som elever och lärare är förtrogna med samt att enheten har utarbetat riktlinjer för den digitala lektionen som ska vara ett stöd för både elever och lärare.

Enkät april 2021	Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls	Inte aktuellt
Sedan pandemin bröt ut och gymnasieskolorna rekommenderades att bedriva distansutbildning bedömer jag att jag har kunnat bedriva min undervisning utan större konsekvenser på måluppfyllelsen.	6 (9,4%)	37 (57,8%)	14 (21,9%)	7 (10,9%)	
Jag har haft förutsättningar att genomföra praktiska moment som ingår i kurserna.	5 (7,8%)	19 (29,7%)	24 (37,5%)	3 (4,7%)	13 (20,3)
De elever som var i behov av särskilt stöd fick det särskilda stöd som de behövde i lika hög grad som före pandemin.	4 (6,2%)	35 (54,7%)	20 (31,2%)	5 (7,8%)	

KPMG 2021

Merparten av lärarna bedömer enligt vår enkät att de har kunnat bedriva sin undervisning utan större konsekvenser på måluppfyllelsen. En större andel lärare i yrkesämnena än lärare i allmänna ämnen och lärare på introduktionsprogram upplevde att distansundervisningen fick konsekvenser på måluppfyllelsen. Av de kommentarer som har lämnats i enkäten kan vi se att svårigheterna låg dels i att möta elever som saknar motivation till skolarbetet, dels i att undervisa praktiska kurser eller moment, till exempel teater och andra skapande ämnen. Av lärarna som har praktiska moment i sin undervisning ansåg 57 procent att förutsättningar för att genomföra praktiska moment inte fanns. Bilden som enkäten ger, att det i huvudsak har fungerat bra, verifieras i intervjuer. Att det har fungerat förhållandevis bra även på yrkesprogrammen beror på att det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) har kunnat bedrivas i stort sett som före pandemin. Det gäller även för programmen vård- och omsorg och restaurang och livsmedel. Om elever har blivit sjuka har dock frånvaron från APL:en blivit längre än tidigare, då eleverna har behövt försäkra sig om att de inte har covid-19.

Samtliga rektorer bedömer att påståendet att lärarna har kunnat bedriva sin undervisning utan större konsekvenser på måluppfyllelsen stämmer ganska bra. Tre av fem rektorer anser att de elever som var i behov av särskilt stöd fick det särskilda stödet som de behövde i lika hög grad som före pandemin. Av kommentarer till enkäten framgår att de elever som har varit i behov av särskilt stöd bl.a. har fått möjligheten att komma in till skolan för enskild undervisning eller tillgång till extra stöd via distansmöten.

Elevhälsan har funnits tillgänglig, menar rektorerna. Skolledningen har dock funnit skäl att för eleverna tydliggöra att elevhälsan finns och med vilka insatser elevhälsan kan stödja eleverna. Den medicinska insatsen har bland annat arbetat med psykisk ohälsa och ergonomi, men även stöttat upp i fråga om smittspårning. Även representanter för elevhälsan framför svårigheter med att fånga upp de elever som saknar en fungerande arbetsmiljö i hemmet och den psykiska ohälsan. Det har också anställts en extra medarbetare för insatser för elever i årskurs 3 i gymnasiet.

Lärarna vid intervju menar att den specialpedagogiska insatsen inte motsvarar behoven, inte före pandemin och ännu mindre under och sannolikt inte heller efter pandemin. Representanter för elevhälsan uppger att elever har fått tillgång till stöd på individnivå, att anpassningar har genomförts och att elever har fått möjlighet att komma in till skolan vid behov av stöd.

Av Skolinspektionens återkoppling av de högskoleförberedande programmen framgår att de flesta praktiska moment har kunnat genomföras med elever i mindre grupper. Elever som har varit i behov av stöd har fått fortsatt stöd när undervisningen övergick till distans. Eleverna har också fått tillgång till hjälp för att strukturera sina studier. Uppfattningarna bland eleverna vid de högskoleförberedande programmen är att stödet som skolan ger är bra.

Av Skolinspektionens återkoppling av introduktionsprogrammen framgår att det finns en särskild stödgrupp bestående av specialpedagog och lärarassistenter som följer eleverna dag för dag och sätter in individuellt anpassat stöd. Exempelvis beskrivs elever få individuell handledning via telefon inför varje lektion för att skapa struktur och motivation eller så kan de få komma in till skolan och få hjälp på plats.

Nämndens presidium menar att elever i behov av särskilt stöd har fått det bland annat genom tillgång till teknisk utrustning och support. För elever som har svårt att studera hemma har skolan, under tider då det var möjligt, öppnat upp lokaler. Även lärarna lyfter aspekten med elevernas arbetsmiljö i hemmen som icke likvärdig. Överlag bedömer dock lärarna att eleverna har fått det särskilda stöd som de behöver. Elever som har svårt att koncentrera sig framför en datorskärm riskerar att gå miste om undervisning om de istället ägnar sig åt annat på skärmen. Andra elevgrupper som riskerar att missgynnas är de som behöver stöd för att komma igång med arbetet eller som är tysta och inte upplever det bekvämt att kommunicera digitalt, menar intervjuade lärare. En lärare lyfter det ansvar som läggs på läraren att känna av elevernas behov även då de inte direkt uttrycker det. För vissa elever har distansundervisningen och stödet på distans till och med fungerat bättre. Distansundervisningen har öppnat upp för större flexibilitet. En lärare påpekar att det nog har varit svårare att ge elever i behov av extra anpassningar det stöd som de behöver. Dessa insatser görs primärt i klassrummet och där är det lättare att variera undervisningen än digitalt, menar läraren.

Enkät april 2021	Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls
Jag har haft förutsättningar att bedöma elevernas kunskaper och sätta rättssäkra betyg.	14 (21,9%)	30 (46,9%)	18 (28,1%)	2 (3,1%)

KPMG 2021

Av kommentarer till enkätfrågan kan vi se att de som tycker att påståendet stämmer ganska dåligt eller inte stämmer alls gör det därför att det är svårt att utesluta huruvida eleven har fuskat eller inte. Andra lärare, som angivit att påståendet stämmer helt och hållet, har i kommentarer angivit att elevernas betyg baseras på mer än bara provresultat som exempelvis andra redovisningar eller seminarier som går att övervaka på ett enklare sätt. Lärarna har också haft möjlighet att kalla in eleverna till skolan för att examineras. I intervjuer framkommer att utmaningarna, att få ett gott betygsunderlag, skiljer sig åt mellan ämnena. I språk har det varit svårt att in underlag för att bedöma muntlig framställning. I laborativa och praktiska ämnen har läraren inte haft tillgång till lika omfattande betygsunderlag.

Samtliga rektorer anser att påståendet att lärarna har haft förutsättningar till att bedöma elevernas kunskaper och sätta rättssäkra betyg stämmer ganska bra. Av kommentarer till enkäten och intervjuer framgår att kvalitén på distansundervisningen inte går att jämföra med den undervisning eleven får tillgång till i klassrummet.

Av Skolinspektionens återkoppling av de högskoleförberedande programmen framgår att eleverna överlag har kunnat följa utbildningen som planerat enligt schema samt att eleverna har kunnat få betyg i sina kurser.

Av Skolinspektionens återkoppling av introduktionsprogrammen framgår att det förs en dialog lärare emellan och med skolledningen kring de utmaningar som den rådande situationen har på betygsättningen. Enligt återkopplingen har lärarna valt att ge information kontinuerligt och vara tydliga med hur eleverna ligger till i sina olika kurser. I en intern elevenkät framgår att majoriteten av eleverna känner sig trygga med detta.

4.1.1 Bedömning

Vi bedömer att verksamheten har haft förutsättningar att bedriva undervisning på distans. Åtgärder har vidtagits för att säkerställa likvärdiga förutsättningar hos personal och elever både vad gäller teknisk utrustning och kunskap om handhavande. Personalen bedömer att fjärr- och distansundervisningen överlag har fungerat, men att det inte alltid har varit ändamålsenligt eller effektivt. Vi gör samma bedömning, men konstaterar samtidigt att verksamheten har vidtagit de åtgärder som är möjliga för att motverka brister, till exempel genom att ta in elever i mindre grupper för undervisning och examination till skolan.

Pandemin har ställt verksamheten inför utmaningar som påverkar kvalitet och möjligen också resultat. Det gäller till exempel förutsättningar för extra anpassning, insatser för elever som har svårt att fokusera och koncentrera sig och tillgång till underlag för bedömning.

Utmaningar har inte saknats och vi bedömer att det är fortsatt mycket angeläget att huvudmannen följer upp förutsättningarna för gymnasieskolan att ge eleverna de utmaningar och det stöd som behövs för att eleverna ska utvecklas så långt som möjligt.

Vi noterar att skolchefen uppger att vissa covidkostnader ska balanseras i skolförvaltningens räkenskaper. Vi har inte närmare granskat om det är förenligt med god redovisningssed men uppmanar nämnden att tillse att detta kontrolleras.

4.2 Uppföljningar och åtgärder

I tabellen nedan redovisas måluppfyllelsen i fyra mått för gymnasieskolans nationella program.

	2020	2019	2018
Andel gymnasieelever med examen inom tre år, yrkesprogram	80,6 %	68,9 %	59,7 %
Andel gymnasieelever med examen inom tre år, högskoleförberedande program	80,6 %	78,4 %	81,1 %
Andel avgångselever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola.	48,5 %	52,6 %	53,9 %
Genomsnittligt betygsvärde av samtliga elevers slutbetyg i gymnasieskolan	14,0	13,9	14,1

Kolada

Av tabellen ovan framgår att andelen elever som tog examen från gymnasieskolan ökade mellan åren 2019 och 2020.

Det finns en uppfattning bland lärarna att betygen hade kunnat bli högre om undervisningen inte hade skett på distans. Intervjuade rektorer och lärare verifierar bilden. Vilken måluppfyllelse som nås efter läsåret 2020/2021 är inte klart än, men varken rektorer eller lärare kan se att andelen elever som får examen kommer förändras i någon högre grad. Flera lärare menar dock att betygsnivån riskerar att sjunka. Pandemin har medfört att eleverna varken har kunnat öva eller examineras flera gånger på samma moment som skett tidigare. Det finns också lärare som bedömer att det genomsnittliga betygsvärdet kommer att stå sig, men att elevernas kunskapsnivå inte gör det. Det vill säga att lärarna är mer benägna att sätta "snälla betyg".

Under pandemin har gymnasieskolan genomfört tre enkäter med eleverna, våren 2020, hösten 2020 och våren 2021. Rektorerna har följt upp elevernas syn på digital undervisning. Eleverna menade till exempel inledningsvis att lärarna i sin iver att hinna med allt hade lektioner som i hög grad bestod av ny information och att eleverna i lägre grad fick möjligheter att förstärka kunskapen om nya moment (stofftäta lektioner). Det

blev för krävande och rektorerna kunde lyfta denna aspekt på undervisningen med lärarna.

Nämnden har, enligt tillförordnad skolchef, hållit sig kontinuerligt uppdaterad om verksamhetens förutsättningar och utveckling under hela pandemin. Varje måndag har nämndens ordförande och skolchef dryftat aktuella covidfrågor. Presidiet har informerats liksom hela nämnden vid samtliga sammanträden. Både majoritetens och oppositionens representanter är nöjda med informationsöverföringen.

Nämndens presidium inväntar information om elevernas måluppfyllelse efter läsårets slut. Efter förra läsårsslutet framgick inte att pandemin fick några negativa konsekvenser på måluppfyllelsen, enligt presidiet. Måluppfyllelsen skulle kunna påverkas av att den psykiska ohälsan bland elever har ökat, enligt presidiet. Redan före pandemins utbrott beslutades om ett samverkansprojekt mellan kommunen och regionen som bland annat möjliggjorde tillgång till ytterligare en psykolog på halvtid.

Rektorerna menar att det är svårt att förutse andelen elever som tar en examen. Uppföljning görs varje vecka, enligt en rektor. Åtgärder har också vidtagits genom anställning av en lärare på halvtid som ska stödja elever med särskilda behov. Rektorerna menar att de måste vara öppna för olika lösningar om det skulle visa sig behövt, till exempel att låta elever gå ett fjärde år för att få sin examen.

Både rektorer och lärare känner sig slitna efter ett drygt läsårs stora och speciella utmaningar. De framför också att det har varit svårt att planera långsiktig.

Skolförvaltningen har saknat verksamhetschef för gymnasieskolan under ett års tid. Information om vilka förutsättningar rektorerna har fått och hur de mår har inte efterfrågats. Det hade varit önskvärt och är en brist, menar rektorerna. Tillförordnad skolchef konstaterar att rektorerna har fått för lite stöttning från förvaltningen på grund av personalbrist. För övrigt har dock kommunikationen med huvudmannen varit god och verksamheten har inte blivit nekad resurser för efterfrågade insatser, enligt rektorerna.

I intervjuer har också dryftats frågan om vilka konsekvenser pandemin och distans- och fjärrundervisningen kan få på verksamheten och dess resultat under kommande läsår, även om utbildningen återgår till närundervisning. Nämndens presidium konstaterar att utbildningsskulden, det vill säga åtgärder som krävs för att kompensera för brister i utbildningen under pandemin, är den stora utmaningen i närtid. Personalen är trött och måste få vila. Presidiet förutsätter att staten kommer att gå in med resurser för detta. Gymnasieskolan har redan fått ta del av resurser från skolmiljarden⁸, men det räcker inte.

Nedan redovisas tre områden som av tillförordnad skolchef, rektorer och/eller lärare identifierats som områden att vara särskilt uppmärksamma på:

- Vilka insatser krävs för elever i årskurs 1 och 2, men även nya elever från grundskolans årskurs 9, vars kunskapsutveckling har påverkats negativt av undervisningen under pandemin?

⁸ Statsbidrag som tilldelas kommunen, utan ansökan, utifrån antalet barn och unga i ålder 6-19 år. Kommunen avgör hur medlen ska användas.

- Hur ska huvudmannen följa upp personalens välmående efter ett drygt år med särskilda krav på flexibilitet och förmåga att arbeta på andra sätt än förut och vilka åtgärder behöver vidtas?
- Vilka krav kommer att ställas på lärarkåren efter pandemin. Ska lärarna alltid vara beredda att undervisa både digitalt och på plats och även parallellt? Ska lärare som vill kunna undervisa digitalt hemifrån? Ska lärare kunna anmodas att undervisa digitalt hemifrån?

Tillförordnad skolchef sammanfattar utmaningarna med att det efter pandemin finns ett nytt nuläge, som huvudmannen måste vara beredd på att verka i.

Intervjuade lärare menar att lärarkåren måste få fokusera på kärnuppgiften. Elevhälsan, inte minst den specialpedagogiska insatsen, kan behövas utvidgas och utvecklas. Även andra insatser för elever i behov av särskilt stöd kan behövas. Lärarna räknar med att behöva repetera kunskapsområden i högre grad än förut och detta tar tid och måste beaktas i arbetsbeskrivningar, menar lärarna.

4.2.1 Bedömning

Vi bedömer att skolnämnden under pandemin har följt upp verksamhetens förutsättningar och till viss del elevernas kunskapsutveckling. Några specifika insatser har inte behövts göras från huvudmannens sida då rektorerna upplever att de har haft förutsättningar att fatta de beslut, till exempel om inköp, som har behövts.

Vi delar bedömningen av att det rimligen finns en "utbildningsskuld". Vi bedömer att huvudmannen står inför betydande utmaningar i spåren av pandemins inverkan på utbildningen. Skolnämnden är medveten om att verksamheten står inför utmaningar, men vi vill påtala vikten av att huvudmannen kontinuerligt följer upp verksamhetens förutsättningar och elevernas måluppfyllelse och har beredskap att fatta beslut som åtgärder som krävs för att snabbt komma till rätta med eventuella brister.

I detta sammanhang behöver också den grupp som under pandemin har lämnat eller kommer att lämna gymnasieskolan också generellt uppmärksammas i kommunen även om det kommunala ansvaret upphört.

5 Slutsats och rekommendationer

Vi bedömer att skolnämnden har givit gymnasieskolan förutsättningar att bedriva distans- och fjärrundervisning och att verksamheten och kunskapsresultaten har följts upp ur kvalitetsperspektiv. Fortfarande kvarstår betydande utmaningar och vi bedömer det som angeläget att nämnden fortsätter att rikta särskilt fokus mot dessa utmaningar och har beredskap för att vidta adekvata åtgärder.

5.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi skolnämnden att

— särskilt följa upp och vid behov tillse att åtgärder vidtas för:

- att lärarna och andra kompetenser i gymnasieskolan ges förutsättningar att möta de extra behov som elever har efter att undervisningen har bedrivits digitalt.
- att elever i behov av stöd och särskilt stöd får det.

— följa upp pandemins påverkan på skolpersonalens arbetsmiljö och vid behov vidta åtgärder.

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Nertyk

Certifierad kommunal revisor

Klara Engström

Kommunal revisor

Lena Medin

Certifierad kommunal revisor
kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.